POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2025 - 2027

WOŁOMIN 2025

Spis treści

1. **Wstęp** ... 3
2. **Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej** ... 5
3. **System pieczy zastępczej** ... 8
4. **Diagnoza pieczy zastępczej w powiecie wołomińskim** ... 9
5. **Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej** ... 21
6. **Cele Programu i kierunki działania** ... 24
7. **Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2025-2027** ... 29
8. **Realizatorzy i beneficjenci Programu** ... 30
9. **Źródła finansowania Programu** ... 31
10. **Monitorowanie Programu** ... 32
11. **Podsumowanie** ... 33

1. Wstęp

Rodzina jest podstawowym, naturalnym środowiskiem, które najlepiej wspiera wszechstronny rozwój dziecka, zarówno emocjonalny, społeczny jak i fizyczny. Rodzina zapewnia dziecku poczucie bezpieczeństwa, stabilności i miłości, co jest fundamentem zdrowego rozwoju emocjonalnego. W rodzinie dziecko poznaje swoje pierwsze wzorce zachowań, normy społeczne i role, co ma wpływ na jego późniejsze zachowanie w społeczeństwie. Wspierający rodzice lub opiekunowie pomagają dziecku odkrywać jego pasje, talenty i zainteresowania, a także pomagają w przezwyciężaniu trudności i wyzwań.
W przypadku trudnych sytuacji (np. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocy czy uzależnienia rodziców), najważniejsze jest zapewnienie dzieciom odpowiedniej opieki i wsparcia. Jeżeli zostaną wyczerpane wszystkie możliwe formy pomocy i wsparcia rodzinie, ostatecznym rozwiązaniem staje się umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Piecza zastępcza z założenia jest nastawiona na przywrócenie dziecka rodzinie.
Organizacja pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na powiecie.

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49), który zobowiązuje samorząd powiatowy do opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Niniejszy Program stanowi zbiór integralnych działań powiatu wołomińskiego w zakresie pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) na lata 2025-2027. Zawiera on diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu wołomińskiego za lata 2022-2024, opis

planowanych działań na rzecz rozwoju pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2025-2027.

Przedstawiony Program jest kontynuacją działań podjętych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024.

Program będzie realizowany wspólnie z podmiotami zaangażowanymi w działania na rzecz rodzin.

2. Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa:

1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;

2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;

3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Do zadań własnych powiatu należy:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej;

2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;

3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;

4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;

5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;

6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo--wychowawczej typu rodzinnego;

7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:

a) grup wsparcia,

b) specjalistycznego poradnictwa;

8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;

9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;

10) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

11) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

12) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1;

2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3;

2a) finansowanie:

a) wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego,

b) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych,

c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

3. System pieczy zastępczej

Obowiązująca ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. ma na celu pomoc rodzinom, które przeżywają trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Pierwszym etapem pomocy jest wspieranie rodzin biologicznych przez asystentów rodziny w celu poprawy warunków funkcjonowania tych rodzin i podniesienia ich kompetencji opiekuńczych i wychowawczych.

Jeżeli pomimo podejmowanych działań rodzina biologiczna nie jest w stanie właściwie spełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kolejnym etapem jest umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, przy jednoczesnej pracy z rodziną biologiczną nad stworzeniem warunków do powrotu dziecka do rodziny. Piecza zastępcza zakłada podtrzymywanie emocjonalnej więzi dziecka z rodzicami oraz ścisłe z nimi kontakty w każdej sytuacji, w której istnieją możliwości reintegracji rodziny. Rodzice dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, niezależnie od władzy rodzicielskiej mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów. Obowiązkiem zaś rodziców zastępczych jest umożliwienie kontaktu powierzonemu im dziecku z rodziną, o ile sąd nie postanowi inaczej.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej występuje w dwóch formach: rodzinnej i instytucjonalnej. Dla dziecka, które jest pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w pierwszej kolejności poszukuje się rodziny zastępczej, a dopiero po wyczerpaniu takiej możliwości, dziecko trafia do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rodzinna piecza zastępcza to system, w skład którego wchodzą spokrewnione, niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze, w tym rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i rodziny zawodowe specjalistyczne oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Sąd umieszcza dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jeżeli brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej lub z innych ważnych względów nie jest to zasadne. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

4. Diagnoza pieczy zastępczej w powiecie wołomińskim

Na terenie powiatu wołomińskiego zadania z zakresu pieczy zastępczej wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, na podstawie Zarządzenia Starosty Wołomińskiego nr 137/2011 z dnia 14.10.2011 r.

Diagnoza pieczy zastępczej na terenie powiatu wołomińskiego oparta została na podstawie danych za lata 2022-2024 będących w posiadaniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie.

Rodzinna piecza zastępcza

W powiecie wołomińskim według stanu na 31.12.2024 r. funkcjonowało 227 rodzin zastępczych, w tym 131 rodzin spokrewnionych, 82 rodziny niezawodowe, 5 rodzin zawodowych, w tym 1 pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego oraz 9 rodzinnych domów dziecka. Łącznie w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 397 dzieci, najwięcej w rodzinach spokrewnionych 184 dzieci (stan na 31.12.2024 r.).

Strukturę rodzin zastępczych i wychowanków przebywających w poszczególnych typach rodzin zastępczych na terenie powiatu wołomińskiego w latach 2022-2024 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 1. Rodziny zastępcze w powiecie wołomińskim w latach 2022-2024 (stan na 31.12).

Rodziny zastępcze	**2022**		**2023**		**2024**	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Spokrewnione	121	165	124	179	131	184
Niezawodowe	82	112	84	116	82	114
Zawodowe	3	11	3	11	4	15
Pogotowie rodzinne	1	7	1	9	1	11
Rodzinne domy dziecka	8	55	8	62	9	73
RAZEM	**215**	**350**	**220**	**377**	**227**	**397**

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Z analizy powyższych danych wynika, że na dzień 31.12.2024 r. nastąpił wzrost liczby rodzin zastępczych – o 7 rodzin w stosunku roku poprzedniego, tj. 31.12.2023 r. Wzrost ten dotyczy głównie rodzin spokrewnionych. Wzrosła również liczba dzieci przebywająca w rodzinnej pieczy zastępczej – 31.12.2023 r. było 377 wychowanków umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, a 31.12.2024 r. było 397 wychowanków.

Wiodącymi formami rodzinnej pieczy zastępczej są rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe. Spowodowane jest to tym, iż sąd wydając postanowienie o zabezpieczeniu dziecka w środowisku zastępczym rozpatruje w pierwszej kolejności możliwość zaopiekowania dziecka przez osoby spokrewnione w nim. Według stanu na dzień 31.12.2022 r. na terenie powiatu wołomińskiego funkcjonowało 121 rodzin spokrewnionych, co stanowiło 56,5% ogólnej liczby rodzin zastępczych oraz 82 rodziny niezawodowe, co stanowiło prawie 38% ogółu rodzin zastępczych. Na dzień 31.12.2024 proporcja ta wynosiła 58% rodzin spokrewnionych i 36% rodzin niezawodowych w stosunku do ogólnej liczby rodzin zastępczych.

Tabela 2. Rodziny zastępcze w gminach powiatu wołomińskiego w latach 2022-2024 (stan na 31.12 każdego roku).

Gminy powiatu wołomińskiego	**2022**		**2023**		**2024**	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Dąbrówka	6	7	7	8	8	23
Jadów	8	11	9	12	7	9
Klembów	18	34	19	39	17	33
Kobyłka	18	32	16	26	21	36
Marki	30	46	31	47	30	44
Poświętne	7	12	6	13	7	15
Radzymin	29	52	30	61	30	52
Strachówka	1	2	2	3	3	3
Tłuszcz	9	14	15	25	14	21
Wołomin	48	77	46	82	47	91
Ząbki	27	45	26	44	33	54

Zielonka	14	18	13	17	11	16
RAZEM	**215**	**350**	**220**	**377**	**227**	**397**

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Na terenie powiatu wołomińskiego najwięcej rodzin zastępczych mieszka w Wołominie – na 31.12.2024 r. było to 47 rodzin, co stanowi 21% wszystkich rodzin zastępczych z powiatu wołomińskiego. Najmniej rodzin zastępczych mieszka w gminie Strachówka – są to 3 rodziny, w których przebywa 3 dzieci (na 31.12.2024 r.).

Tabela 3. Powstawanie rodzin zastępczych na terenie powiatu wołomińskiego w latach 2022-2024.

Nowo powstałe rodziny zastępcze	**2022**		**2023**		**2024**	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Spokrewnione	20	32	16	27	21	31
Niezawodowe	17	31	15	23	14	25
Zawodowe	0	5	0	0	1	4
Pogotowie rodzinne	0	6	0	15	0	4
Rodzinne domy dziecka	2	15	0	0	1	5
RAZEM	**39**	**89**	**31**	**65**	**37**	**69**

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Ustawicznie prowadzone są działania mające na celu rozpowszechnianie idei rodzicielstwa zastępczego. Dla pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie w 2023 roku przystąpiło do realizacji projektu grantowego pt. „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych" realizowanego w ramach POWER 2014-2020. Projekt „Rodzina zastępcza to dobra przyszłość" realizowany był w okresie od 12.10.2022 r. do 30.09.20.23 r. Dzięki udziałowi w projekcie możliwe było sfinansowanie kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze i propagowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej. Kampania skierowana była do mieszkańców powiatu wołomińskiego. W ramach projektu zrealizowano szereg działań promocyjnych, takich jak m.in.: nagranie i emisja radiowych spotów reklamowych, cykl audycji w lokalnej stacji radiowej poruszających tematy dotyczące rodzicielstwa zastępczego

z udziałem specjalistów i rodziny zastępczej zawodowej z powiatu wołomińskiego, plakaty, ulotki i banery promocyjne, materiały promocyjne w socialmediach, realizacja filmu promującego rodzicielstwo zastępcze. Ambasadorką kampanii była aktorka p. Katarzyna Herman.

Przyczyną zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny są takie zjawiska jak m.in.: bezrobocie, uzależnienia rodziców, w tym alkoholizm, narkomania, przemoc domowa, rozłąka spowodowana długotrwałym wyjazdem za granicę a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny, w których występują wymienione problemy najczęściej nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych i zmuszone są do ubiegania się o pomoc w ramach systemu pomocy społecznej.

Tabela nr 4. Przyczyny umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu wołomińskiego w latach 2022-2024 (stan na 31.12 każdego roku).

Przyczyny umieszczenia w rodzinie zastępczej	**Liczba dzieci**		
	2022	**2023**	**2024**
Sieroctwo	18	22	21
Półsieroctwo	35	37	34
Uzależnienia rodziców, w tym: od alkoholu	130 111	131 114	134 122
Przemoc w rodzinie	12	12	15
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	106	131	166
Niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	4	4	3
Długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	13	14	15
Ubóstwo	0	0	0
Bezrobocie	0	0	0
Nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	1	2	2
Pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców	1	1	1

Inne	25	15	1
Dzieci cudzoziemców	5	7	5
Małoletnie matki	0	0	0
OGÓŁEM	**350**	**377**	**397**

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Analizując przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej można zauważyć, że w roku 2024 głównym czynnikiem, który powoduje, że małoletni trafiają do pieczy zastępczej była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (166 dzieci – stan na 31.12.2024 r.) a w roku 2022 uzależnienia rodziców (130 dzieci – stan na 31.12.2022 r.). W roku 2023 tyle samo dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (131 dzieci – stan na 31.12.2023 r.), co i uzależnienia rodziców (131 dzieci – stan na 31.12.2023 r.).
Kolejnymi przyczynami umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych są półsieroctwo, sieroctwo, przemoc w rodzinie oraz długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców.

Dane dotyczące okresu przebywania dzieci w pieczy zastępczej wskazują na to, że na terenie powiatu wołomińskiego dzieci umieszczone w pieczy zastępczej najczęściej przebywają powyżej 3 lat. Na koniec 2024 roku spośród 397 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych 219 dzieci przebywało wyżej 3 lat. Na koniec 2023 roku dane wyglądały następująco – spośród 377 wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej 200 dzieci przebywało ponad 3 lata w rodzinach zastępczych. Na koniec 2022 w pieczy zastępczej przebywało 350 dzieci, z czego 194 dzieci przebywało ponad 3 lata.
Okres przebywania dzieci w pieczy zastępczej zależy od indywidualnych okoliczności każdej sprawy, takich jak sytuacja rodzinna, postępy w procesie adopcyjnym, czy też decyzje sądów. Jeżeli rodzice biologiczni nie są w stanie przywrócić pełnej opieki nad dzieckiem, dzieci mogą pozostać w pieczy zastępczej przez kilka lat.

W pieczy zastępczej mogą zostać umieszczone dzieci w każdym wieku, począwszy od narodzin, aż do ukończenia 18. roku życia. Po osiągnięciu pełnoletności osoba, która ją osiągnęła w okresie pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej,

rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia, jeżeli się uczy lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Tabela nr 5. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu wołomińskiego w latach 2022-2024 (stan na 31.12 każdego roku).

Wiek dzieci w pieczy zastępczej	**2022**	**2023**	**2024**
Poniżej 1 roku	3	2	1
Od 1 roku do 3 lat	29	33	20
4 - 6 lat	41	46	60
7 - 13 lat	129	142	149
14 - 17 lat	93	90	96
18 - 24 lat	55	64	71
OGÓŁEM	**350**	**377**	**397**

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Największą grupę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej stanowią dzieci w wieku szkolnym pomiędzy 7 a 13 lat. Często w tym wieku dzieci trafiają do pieczy zastępczej, gdy problemy rodziny nie zostały rozwiązane, a bezpieczeństwo dziecka wymaga interwencji.
Następna grupa wiekowa to wychowankowie w wieku 14-17 lat. W tym okresie dzieci mogą nadal przebywać w pieczy zastępczej, szczególnie jeśli mają trudności w powrocie do rodziny lub gdy decyzja sądu przewiduje dalszą opiekę.

Opuszczenie pieczy zastępczej oznacza sytuację, w której dziecko przestaje być objęte opieką i wychowaniem przez rodzinę zastępczą lub inną formę pieczy zastępczej. Może do tego dojść wskutek różnych przyczyn, takich jak osiągnięcie przez dziecko pełnoletności, zmiana decyzji sądowej, powrót do biologicznych rodziców, przeniesienie do innej formy pieczy zastępczej.
Analizując dane za lata 2022-2024 można zauważyć, że najczęstszą przyczyną opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej przez dzieci poniżej 18. roku życia jest powrót do rodziny biologicznej. Wśród wychowanków powyżej 18. roku życia, najczęstszym powodem

opuszczenia pieczy zastępczej było usamodzielnienie się i założenie własnego gospodarstwa domowego.

Tabela nr 6. Powody opuszczenia pieczy zastępczej w latach 2022-2024.

Powód opuszczenia rodziny zastępczej	2022	2023	2024
Ogółem – do 18. roku życia	**32**	**45**	**33**
- powróciły do rodziny naturalnej	12	12	14
- zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	4	21	9
- zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2	3	1
- zostały przysposobione	4	5	6
- zostały umieszczone w młodzieżowym ośrodku wychowawczym	0	0	0
- inne powody	10	4	3
Ogółem – powyżej 18. roku życia	**14**	**14**	**18**
- powróciły do rodziny naturalnej	0	0	0
- założyły własne gospodarstwo domowe	12	6	18
- inne powody	2	8	0

Źródło: Dane własne PCPR w Wołominie

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapewnienie pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą stanowi zadanie własne powiatu. Pełnoletni wychowanek pieczy zastępczej może pozostać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej do 25. roku życia, pod warunkiem że pobiera naukę lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub też opuścił dotychczasową formę pieczy zastępczej i uzyskał pomoc w usamodzielnieniu.

Usamodzielnienie jest trudnym procesem, bo osoby przebywające w pieczy zastępczej muszą sobie radzić jednocześnie z wieloma problemami – rodzinnymi, psychicznymi, zdrowotnymi. Brak odpowiedniego wsparcia w okresie usamodzielniania znacząco zwiększa ryzyko wykluczenia społecznego tych osób. Pomoc dla osób usamodzielnianych obejmuje pomoc o charakterze finansowym na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie,

a także niefinansowym: pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz pomoc prawną i psychologiczną.

W roku 2022 PCPR w Wołominie wsparło tworzenie i realizację 273 Indywidualnych Programów Usamodzielnienia, a w roku 2023 – 290 Indywidualnych Programów Usamodzielnienia.
W roku 2022 w mieszkaniu chronionym – treningowym na podstawie decyzji Starosty Wołomińskiego przebywało 4 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Do I połowy 2023 na terenie powiatu wołomińskiego funkcjonowało jedno mieszkanie chronione – treningowe z 6 miejscami. Dzięki pozyskanym środkom z projektu grantowego „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych" w II połowie 2023 roku mieszkanie chronione zostało przeniesione do nowej lokalizacji, gdzie wykonano remont oraz zakupiono niezbędne umeblowanie i wyposażenie. W nowej lokalizacji dostępnych jest 7 miejsc. W roku 2023 w mieszkaniu chronionym na podstawie decyzji Starosty Wołomińskiego przebywało 3 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. W ramach projektu grantowego w 2023 roku zorganizowano dla 11 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej kurs prawa jazdy.
PCPR w Wołominie przyznało pomoc finansową na usamodzielnienie, kontynuację nauki oraz zagospodarowanie w 2022 roku 52 pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej w łącznej kwocie 316 373 zł oraz 9 pełnoletnim wychowankom instytucjonalnej pieczy w łącznej kwocie 65 661 zł. W 2023 roku świadczenia zostały wypłacone 47 pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej w kwocie 293 368 zł oraz 10 pełnoletnim wychowankom instytucjonalnej pieczy w kwocie 64 147 zł.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie oferuje wsparcie dla rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w postaci: pomocy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, rodzin pomocowych i wolontariuszy, a także zapewnia poradnictwo psychologiczne, socjalne, pedagogiczne i prawne. Rodziny mogą brać udział w specjalistycznych szkoleniach i spotkaniach integracyjnych. Ponadto otrzymują wsparcie finansowe. W okresie obowiązywania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie podejmowało szereg

działań służących wzmacnianiu istniejącego systemu pieczy zastępczej w powiecie wołomińskim.

Prowadzono stały nabór i szkolenie kandydatów na sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziny pomocowe. W roku 2022 oraz 2023 na liście rodzin pomocowych widniały 4 rodziny pomocowe – w 2022 roku została zrealizowana jedna umowa, a w 2023 roku zrealizowano dwie umowy.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej działa na rzecz zarówno dzieci, jak i rodzin zastępczych, mając na celu zapewnienie jak najlepszej opieki i rozwoju dziecka. Jego głównym zadaniem jest wsparcie i nadzór nad rodzinami zastępczymi oraz zapewnienie odpowiednich warunków dla dzieci, które w nich przebywają. Na dzień 31.12.2022 roku zatrudnionych na umowę o pracę było 11 koordynatorów, którzy współpracowali z 194 rodzinami zastępczymi. Na 31.12.2023 roku zatrudnionych na umowę o pracę było 12 koordynatorów, którzy objęli wsparciem 201 rodzin.

PCPR w Wołominie organizuje szkolenia dla rodzin zastępczych. Szkolenie PRIDE trwa około 3 miesiące i obejmuje ponad 60 godzin szkoleniowych i konsultacji. Szkolenia prowadzą wykwalifikowani trenerzy i pracownicy PCPR w Wołominie. W 2022 roku odbyło się szkolenie 10 osobowej grupy, a w 2023 roku w szkoleniu uczestniczyło 26 osób., w 2024 roku w szkoleniu uczestniczyło 10 osób.

W 2022 roku zostały przeprowadzone specjalistyczne szkolenia dla pieczy zastępczej:

- w zakresie przemocy rówieśniczej – udział wzięło 11 rodzin zastępczych;
- w zakresie FAS Spektrum Poalkoholowych Zaburzeń Rozwojowych – udział wzięło 10 rodzin;
- w zakresie zagrożeń w cyberprzestrzeni – udział wzięło 6 rodzin zastępczych;
- w zakresie pracy nad relacjami z dzieckiem o zaburzonych więziach – udział wzięło 31 rodzin.

W 2023 roku zrealizowano następujące specjalistyczne szkolenia dla pieczy zastępczej:

- w zakresie przemocy rówieśniczej – udział wzięło 12 rodzin zastępczych;
- w zakresie FAS Spektrum Poalkoholowych Zaburzeń Rozwojowych – udział wzięły 4 rodziny;
- w zakresie współpracy pomiędzy rodzinami zastępczymi a rodzicami biologicznymi dla dobra dziecka – udział wzięło 12 rodzin;
- w zakresie pracy z dzieckiem o zaburzonych więziach – udział wzięło 12 rodzin.

Szkoleniami objęci są również pracownicy PCPR. W 2023 roku odbyło się szkolenie dla pracowników zespołu rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie nawiązywania współpracy pomiędzy rodzinami zastępczymi a rodzinami biologicznymi. Udział w szkoleniu wzięło 15 pracowników. Pracownicy w ramach systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi i rodzinami uczestniczą w konferencjach oraz szkoleniach organizowanych m.in. przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, fundacje, stowarzyszenia i inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny.

Przy PCPR w Wołominie działa Specjalistyczna Poradnia Rodzinna. W roku 2022 roku objęła pomocą psychologiczną 133 rodziny zastępcze. Przeprowadzono 692 spotkań z psychologiem obejmujących długoterminową psychoterapię dzieci z rodzin zastępczych, konsultacje psychologiczne, badania kandydatów na rodziny zastępcze w zakresie predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz diagnozy psychofizyczne dzieci.
W roku 2023 roku Specjalistyczna Poradnia Rodzinna objęła pomocą psychologiczną 157 rodzin zastępczych. Odbyło się 868 spotkań z psychologiem obejmujących długoterminową psychoterapię dzieci z rodzin zastępczych, przeprowadzono długoterminową psychoterapię dla 1 rodziny zastępczej, konsultacje psychologiczne, badania kandydatów na rodziny zastępcze w zakresie predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz diagnozy psychofizyczne dzieci.

PCPR w Wołominie współpracuje z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego. W 2022 roku odbyły się 524 posiedzenia zespołu do spraw oceny sytuacji dzieci, a w 2023 roku 650 posiedzeń. Odbyły się również spotkania koordynatorów i asystentów na terenie poszczególnych gmin powiatu wołomińskiego w celu budowania i koordynowania wspólnych planów pomocy.
W ramach współpracy z Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Wołominie odbywały się indywidualne spotkania i konsultacje z kuratorami zawodowymi i społecznymi. W 2022 roku do PCPR w Wołominie wpłynęło 98 postanowień Sądu do realizacji, z czego 51 postanowień (w sprawie 70 dzieci) dotyczyło utworzenia rodziny zastępczej i objęcia jej wsparciem przez PCPR lub interwencyjnego umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. 40 postanowień Sądu zostało wydanych w trybie zarządzeń natychmiastowych.

W 2023 roku wpłynęło 109 postanowień Sądu do realizacji, z czego 51 postanowień (w sprawie 87 dzieci) dotyczyło utworzenia rodziny zastępczej i objęcia jej wsparciem przez PCPR lub interwencyjnego umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. 51 postanowień Sądu zostało wydanych w trybie zarządzeń natychmiastowych.

W ramach zadania realizacja inicjatyw służących integracji rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej organizowany jest co roku Bal Mikołajowy, w którym wzięło udział 194 wychowanków w 2022 roku oraz 114 wychowanków w 2023 roku.

W styczniu 2023 roku PCPR w Wołominie wzięło udział w projekcie pilotażowym Fundacji Polki Mogą Wszystko pt. „Uzdrawiające rodziny", który miał na celu wsparcie dzieci zagrożonych kryzysem psychologicznym. W projekcie wzięło udział 8 rodzin zastępczych i 14 dzieci w nich umieszczonych, dla których zorganizowano następujące warsztaty:
- dla dzieci warsztaty „Pewność siebie"
- dla rodzin warsztaty „Radość w byciu razem"
- dla rodziców zastępczych „Poczucie bezpieczeństwa".

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie w 2023 roku przystąpiło do realizacji projektu grantowego pt. „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych" realizowanego w ramach POWER 2014-2020.
Projekt „Rodzina zastępcza to dobra przyszłość" realizowany był w okresie od 12.10.2022 r. do 30.09.20.23 r. Dzięki udziałowi w projekcie możliwe było sfinansowanie kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze i propagowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej. Kampania skierowana była do mieszkańców powiatu wołomińskiego. W ramach projektu zrealizowano szereg działań promocyjnych, takich jak m.in.: nagranie i emisja radiowych spotów reklamowych, cykl audycji w lokalnej stacji radiowej poruszających tematy dotyczące rodzicielstwa zastępczego z udziałem specjalistów i rodziny zastępczej zawodowej z powiatu wołomińskiego, plakaty, ulotki i banery promocyjne, materiały promocyjne w socialmediach, realizacja filmu promującego rodzicielstwo zastępcze. Ambasadorką kampanii była aktorka p. Katarzyna Herman. W projekcie zrealizowane były również działania skierowane do pieczy zastępczej, które miały za zadanie wzmocnić funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej. Zostały zorganizowane szkolenia z udzielania pierwszej pomocy, w których wzięli udział

zarówno pracownicy PCPR, rodziny zastępcze oraz wychowankowie pieczy zastępczej – łącznie 110 osób. Odbyły się trzy wyjazdy wakacyjne dla rodzin zastępczych wraz z wychowankami, podczas których przeprowadzono warsztaty w zakresie umiejętności wychowawczych, wzmacniania kompetencji społecznych oraz nawiązywania więzi. W wyjazdach wzięło udział 79 osób. Z poradnictwa psychologicznego oraz terapii dla rodzin zastępczych i dzieci skorzystało 60 osób. W ramach projektu sfinansowano zatrudnienie 15 osób do pomocy dla rodzin zastępczych. Dla 11 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej zorganizowano kurs prawa jazdy.

5. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Analizę SWOT zastosowano jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu wołomińskiego.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- zaplecze w postaci jednostek pomocy społecznej i pieczy zastępczej (PCPR, w tym zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności, OPS); - funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego; - organizowanie szkoleń doskonalących dla rodzin zastępczych i szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze; - wykwalifikowana i doświadczona kadra realizująca zadania polityki społecznej; - promowanie idei rodzicielstwa zastępczego; - zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - stała, efektywna współpraca z sądami, policją, OPS i ośrodkami adopcyjnymi; - udział w cyklicznych szkoleniach dla pracowników pieczy zastępczej organizowanych przez firmy zewnętrzne; - wsparcie psychologiczne i prawne dla mieszkańców powiatu; - mieszkanie chronione dla wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych;	- zbyt mała liczba funkcjonujących rodzin pieczy zastępczej; - zbyt mała liczba rodzinnych domów dziecka; - brak wystarczającej liczby mieszkań socjalnych dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej; - występowanie negatywnych zjawisk społecznych, w tym uzależnień, przestępczości, syndromu wyuczonej bezradności oraz chronicznej bierności w podejmowaniu aktywności społecznej i zawodowej; - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych; - brak wolontariuszy do pracy w pieczy rodzinnej; - braki kadrowe i niedostatek specjalistów (zbyt mała liczba asystentów rodziny , pracowników socjalnych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, terapeutów, psychologów, psychiatrów dziecięcych); - brak systemu wspierania usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej; - ograniczone kompetencje rodziców zastępczych w rozwiązywaniu problemów i zaspakajania

- mieszkanie treningowe dla wychowanków usamodzielniających się z pieczy zastępczej; - wsparcie samorządu w działaniach na rzecz pieczy zastępczej; - zaplecze do prowadzenia szkoleń; - wzrastająca świadomość potrzeb społecznych; - udział rodzin zastępczych w propozycjach PCPR (projekty, szkolenia, warsztaty); - sprawny system w zakresie pieczy zastępczej; - udzielenie wsparcia i pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, włączanie ich do udziału w programach unijnych doskonalących umiejętności zawodowe i społeczne; - stały rozwój zawodowego rodzicielstwa zastępczego; - znajomość lokalnych potrzeb w zakresie pomocy rodzinie.	potrzeb dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej; - długotrwały pobyt dzieci w pieczy zastępczej; - mała świadomość społeczna o potrzebach w zakresie pieczy zastępczej; - niewystarczające fundusze na szkolenia dla kadry pomocy społecznej; - niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań i projektów; - niewystarczająca profilaktyka zmierzająca do zapobiegania chorobom cywilizacyjnym; - brak profilaktyki świadomego rodzicielstwa; - brak kompleksowego wsparcia instytucjonalnego dla małoletnich dziewcząt w ciąży lub małoletnich matek.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
- działania promujące rodzinną pieczę zastępczą, pozyskiwanie kandydatów na rodzinę zastępczą; - pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego; - dostęp do środków unijnych; - udział w programach i projektach organizowanych przez MPiPS; - współpraca z ośrodkiem adopcyjnym;	- małe zainteresowanie kandydatów do utworzenia rodziny zastępczej szczególnie rodziny zastępczej zawodowej; - problemy wychowawcze w pieczy zastępczej; - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych; - ograniczone środki finansowe na realizację zadań w obszarach pomocy społecznej, edukacji, rynku pracy, ochrony zdrowia; - brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny;

- praca z rodziną biologiczną podejmowana we współpracy z instytucjami i urzędami działającymi na rzec dziecka i rodziny; - współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny; - skuteczny system prawny; - wspieranie działań pracowników PCPR przez specjalistów: psychologa, prawnika; - podnoszenie wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych; - wzrost świadomości społecznej - ogólnopolskie działania na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego; - edukacja młodzieży, programy profilaktyczne; - nowoczesne technologie w systemie wsparcia (szerokie wdrażanie technologii cyfrowych w systemie wspierania rodziny, w tym zdalne formy pomocy np. teleporady, e-learning).	- powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do patologicznego środowiska rodzinnego, brak odpowiednich wzorców wsparcia w rodzinie i ze strony środowiska; - brak chęci współpracy przez rodziny biologiczne i zastępcze znajdujące się w kryzysie; - roszczeniowość i agresja rodzin biologicznych; - brak zaufania do instytucji pomocy społecznej; - długotrwały proces regulowania sytuacji prawnej dziecka; - niepowodzenie osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą; - niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej; - występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny, m.in. uzależnienia, ubóstwo, bezrobocie, choroby; - rosnąca liczba dzieci i młodzieży borykających się z kryzysem zdrowia psychicznego.

6. Cele Programu i kierunki działania

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 jest rozbudowywanie i wspieranie systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu wołomińskiego, tak aby system pieczy zastępczej był bardziej dostępny, skuteczniejszy i lepiej dopasowany do potrzeb dzieci, które muszą przebywać poza rodziną biologiczną.

CEL GŁÓWNY **POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2025-2027**
Rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej

CELE SZCZEGÓŁOWE
1. Promocja rodzicielstwa zastępczego **2. Wzmacnianie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zastępczą** **3. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego dla rodzin zastępczych i ich wychowanków** **4. Wspieranie procesu usamodzielnienia się osób opuszczających pieczę zastępczą** **5. Prowadzenie instytucjonalnej pieczy zastępczej**

<u>Kierunki działań</u>

1. Promocja rodzicielstwa zastępczego

Zadania:

- prowadzenie kampanii społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej,
- realizacja inicjatyw służących integracji rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej,

- prowadzenie naboru i szkolenie kandydatów na sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziny pomocowe,
- szkolenie na kandydatów na rodziny zastępcze,
- współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego,
- zamieszczanie informacji promujących rodzicielstwo zastępcze na stronie www PCPR, w lokalnych mediach, w mediach społecznościach,
- poprawa postrzegania i świadomości społecznej w zakresie pieczy zastępczej poprzez promowanie idei rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym oraz budowanie pozytywnego wizerunku pieczy zastępczej.

Wskaźniki:
- liczba publikacji prasowych, internetowych,
- liczba osób biorących udział w spotkaniach integracyjnych, imprezach,
- liczba przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych,
- liczba osób zakwalifikowanych do szkolenia i przeszkolonych,
- liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych.

2. Wzmacnianie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zastępczą

Zadania:
- organizowanie szkoleń podnoszących jakość sprawowanej opieki przez rodziny zastępcze,
- prowadzenie poradnictwa specjalistycznego: prawnego, rodzinnego i psychologicznego dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinny dom dziecka i umieszczonych w tych rodzinach dzieci,
- zwiększenie liczby rodzinnych domów dziecka, rodzin zastępczych zawodowych w szczególności o charakterze pogotowania rodzinnego,
- wspieranie rodzin zastępczych przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- wsparcie rodzin zastępczych poprzez organizację grup wsparcia oraz cyklu warsztatów, których celem jest podnoszenie kompetencji wychowawczych i zapewnienie wsparcia rodzicom zastępczym w wypełnianiu ich zadań,
- podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu koordynatorów oraz pracowników rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczych,

- podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu rodzin zastępczych,
- zapewnienie świadczeń rodzinom zastępczym w celu wykonywania swoich zadań,
- szkolenia dla pracowników PCPR podnoszące kwalifikacje z zakresu pieczy zastępczej,
- prowadzenie centralnego rejestru pieczy zastępczej,
- współpraca z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- pomoc w umożliwieniu kontaktu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi,
- współpraca pomiędzy instytucjami w zakresie zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej,
- wspieranie rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka poprzez pomoc wolontariuszy.

Wskaźniki:
- liczba opracowanych planów pomocy dziecku,
- liczba zatrudnionych koordynatorów,
- liczba obowiązujących porozumień z wolontariuszami,
- liczba asystentów rodzinnych współpracujących z koordynatorami,
- liczba dzieci w kontakcie z rodzicami biologicznymi,
- liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji dla rodzin zastępczych,
- liczba zorganizowanych szkoleń dla pracowników PCPR,
- liczba osób uczestniczących w szkoleniach dla rodzin oraz dla pracowników PCPR,
- liczba rodzin zastępczych, zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka,
- liczba rodzin zastępczych (osób, dzieci) korzystających ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.

3. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego dla rodzin zastępczych i ich wychowanków

Zadania:
- zapewnienie specjalistycznego poradnictwa rodzinom zastępczym oraz umieszczonym w nich dzieciom,
- podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do rodzin zastępczych,

- zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i terapii wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej stosownie do potrzeb,
- zapewnienie rodzinom zastępczym poradnictwa mającego na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji przez przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- przeprowadzanie diagnoz, konsultacji i terapii,
- przeprowadzanie badań dotyczących predyspozycji i motywacji kandydatów na rodziny zastępcze oraz istniejących rodzin.

Wskaźniki:
- liczba diagnoz,
- liczba konsultacji,
- liczba terapii,
- liczba godzin pracy psychologa,
- liczba godzin prawnika.

4. Wspieranie procesu usamodzielnienia się osób opuszczających pieczę zastępczą

Zadania:
- wsparcie w realizacji Indywidualnych Programów Usamodzielnienia i pomoc w uzyskaniu przysługujących świadczeń – na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie,
- udzielanie wsparcia i pomocy w uzyskaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, uzyskaniu zatrudnienia i odpowiednich warunków mieszkaniowych, m.in. poprzez mieszkanie chronione,
- wsparcie finansowe i rzeczowe osób usamodzielnianych,
- zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom usamodzielnianym.

Wskaźniki:
- liczba wychowanków objętych pomocą finansową na kontynuowanie nauki,
- liczba wychowanków objętych pomocą finansową na usamodzielnienie,
- liczba wychowanków objętych pomocą na zagospodarowanie,
- liczba wychowanków realizujących Indywidualny Program Usamodzielnienia,
- liczba zakończonych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia,
- liczba osób usamodzielnionych opuszczających pieczę zastępczą,
- liczba miejsc w mieszkaniach chronionych,
- liczba wydanych decyzji dla pełnoletnich wychowanków,

- liczba spotkań informacyjno-szkoleniowych.

5. Prowadzenie instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zadania:

- nadzór nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi,
- utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego.

Wskaźniki:

- liczba kontroli i sprawozdań,
- liczba placówek.

7. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2025-2027

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 3 letnim powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej należy określić limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy. Umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej zawiera się w ramach ustalonego limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy określony w Programie.

Na lata 2025-2027 zaplanowano następujący limit rodzin zastępczych zawodowych w powiecie wołomińskim:

1/ 2025 rok - 15

2/ 2026 rok - 16

3/ 2027 rok – 17

8. Realizatorzy i beneficjenci Programu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu wołomińskiego, aktywnie współdziała z instytucjami i organizacjami w zakresie wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej. Partnerami w realizacji zadań będą:

- Starostwo Powiatowe w Wołominie,
- Sąd Rejonowy w Wołominie,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- Policja,
- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- instytucje oświaty i kultury,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz dzieci i rodzin.

Beneficjentami Programu będą:

- dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej oraz rodziny biologiczne tych dzieci,
- rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,
- osoby usamodzielniane opuszczające pieczę zastępczą,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- rodziny pomocowe sprawujące tymczasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców,
- osoby i podmioty realizujące zadania na rzecz pieczy zastępczej.

9. Źródła finansowania Programu

Środki na działania wynikające z założeń Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 będą pochodziły z następujących źródeł finansowania:

- z budżetu administracji rządowej - Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej;
- z budżetu samorządu wojewódzkiego;
- z budżetu powiatu wołomińskiego;
- z budżetu samorządów gminnych;
- z odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy;
- ze środków funduszy europejskich, w tym Funduszu Europejskiego dla Rozwoju Społecznego;
- z budżetu organizacji pozarządowych;
- z innych źródeł (partnerzy działań, sponsorzy).

10. Monitorowanie Programu

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości, w oparciu o wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów określonych w Programie oraz poprzez analizę zmian w obszarze wspierania rodziny i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu wołomińskiego. Informacje te przekładane będą Radzie Powiatu Wołomińskiego w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał zmianom w zależności od zmieniającej się rzeczywistości, bieżących potrzeb, zmian w przepisach prawnych oraz posiadanych środków finansowych.

11. Podsumowanie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 zakłada kontynuację działań, realizowanych na terenie powiatu wołomińskiego w zakresie pomocy dziecku, pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki ze strony rodziny biologicznej. Zawiera najistotniejsze cele i kierunki działania podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie.

W realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 szczególny nacisk zostanie położony na:

- promowanie zastępczych form opieki rodzinnej w społeczności lokalnej,
- kontynuowanie i rozwijanie działań wspierających rodziny zastępcze,
- pozyskiwanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki poprzez tworzenie rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i rodzinnych domów dziecka,
- zapewnienie kompleksowego wsparcia funkcjonującym rodzinom zastępczym.

Realizacja założonych zadań wymaga intensywnej współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami zaangażowanymi w system pieczy zastępczej oraz stworzenie zintegrowanego i efektywnego mechanizmu działań na rzecz poprawy sytuacji dziecka i jego rodziny.

Tylko dzięki współdziałaniu wszystkich zaangażowanych podmiotów i wdrożeniu efektywnego systemu wsparcia możliwe jest realne polepszenie sytuacji dzieci i ich rodzin.